„БРАНИК“ ИЗЛАЗИ
пет пута на недељу.

ПРЕТПЛАТА и ОГЛАСИ
шаљу се на администрацију,
А РУКОПИСИ
уредништву „Браника“ у Нови Сад.

Рукописи се не враћају.

БРАНИК

ЦЕНА ЈЕ „БРАНИКУ“
За Угарску: Србију Црну Гору и др. стране земље.

на годину	К 34·—	46·—	дин.
на по године	К 17·—	23·—	„
на чет. „	К 8·50	11·50	„

Поједини бројеви стају 12 потура.

ОГЛАСИ
рачунају се 10 пот. од реда ситних слова.

Уредништво и администрација „Браника“ налази се у кући А. Пајевића у Дунавској ул. бр. 36.

ОРГАН СРПСКЕ НАРОДНЕ СЛОБОДОУМНЕ СТРАНКЕ.

Бр. 153. У Новом Саду, у суботу 6. (19.) августа 1911. Година XXVII.

Да ли морални „пораз“?

Нема ни најмање сумње, да је велика дефраудација, велика проневера у Матици Српској морала учинити најгори утисак не само на чланове Матице Српске, него и на читав овострани српски народ.

За четрнаест година навршиће се сто година, како се основала Матица Српска. Мали, сиромашни српски народ у овим крајевима прибрао је сву своју снагу, да оснује књижевно *српско* друштво, да дође до *српске* просвете. То српско књижевно друштво, *најстарије* међу словенским племенима, основао је у свом жарком родољубљу *српски средњи сталеж* под именом Матице Српске, па је то српско књижевно друштво, подупирано жарким српским родољубљем, и успевало. Српски народ гледао је у Српску Матицу као у неку светињу. Српски родољуби поверавали су Матици Српској штедњом и тешком муком стечену своју крајцару као поједине фундације, као *аманет* Матици Српској. Нико није могао ни помишљати на то, да је у Матици Српској могућа каква дефраудација, каква проневера. За ових **86** година, од кад постоји Матица Српска, није се никад догодила проневера.

Но дефраудација је свагда било, има их, па ће их увек бити. Према дефраудацијама, према преварама тешка је обрана оштећенога, јер од свију злочинстава дефраудације и преваре изведене су обично лукавством и препреденошћу. Судије, који су оседели у криминалној пракси, увек и увек на ново налазе случајева, да се морају чудити лукавству и препредености дефрауданата и варалица. Зар се већ заборавило на онај случај у Будимпешти, где је пре више година један министарски чиновник уз контролу другога министарскога чиновника дефраудирао много хиљада па тако рећи испред носа министарству, носећи новце на пошту, *побегао*, тако, да му се ни данас, после више од *петнаест година*, *није* могло ући у траг, ма да су истакнуте биле *велике награде, да се он ухваси*. А шта да кажемо за оне друштвене дефраудације *небројених милијона* у Француској при градњи *панамскога канала* у Америци, које су овековечиле име *Панаме* тако, да велике друштвене дефраудације носе име „Панама“?

Наш честити старина, садашњи председник Матице Српске, који је преко *педесет година лебдео* над Матицом Српском и у материјалном и књижевном погледу, је ли могао он, као и други чланови управног одбора Матице Српске, бити оружан против лукавства и препредености матичина дефрауданта? Каже се, да је морало пасти у очи, да се матичин дефрауданат брзо обогатио. Али ако би то говорило за дефраудацију, онда би сваки, који се брзо обогати, морао бити дефрауданат.

Познато је, да у српских народно-црквених фондова постоји такозвано *тробравије*. Па није ли се никад догодило, да су патријарси давали при одласку, — јер се често морало ићи у велику касу — свој кључ секретару или секретар свој кључ патријарху, а обојица оба кључа којем *асистенту*? Ко не би био поверио све „тробравије“ покојном асистенту мајору Месаровићу? Па то не бива само у Срба, него и у највишим званима. Шта више бива, да се и она литографија *потписа*, која стоји у кутији под кључем, преда којем вишем чиновнику ради потписивања. Наопако, кад би министар морао знати све оне хиљаде решења, која потписује. Ту се он мора увек ослонити на свога државнога секретара, а овај опет на своје саветнике.

Оно, што се догодило у Матици Српској са великом дефраудацијом, жалосно је, врло жалосно, али ту *нема* **никаква моралног »пораза«** *ни за какву странку ни ни за Матицу Српску*. То је сасвим ствар *индивидуална једнога дефрауданта*, каквих има *хиљадама* по свима европским земљама, па их има, које суд ухвати, има их, који се убију, који побегну, а има их, којима се никад не може ући у траг. Да су сви људи поштени, па да нема ни варалица, ни дефрауданата, не би требало ни судова.

Но морални „пораз“ у погледу велике дафраудације у Матици Српској не лежи у самој дефраудацији, него лежи у нечем **горем**.

Страначка страст у нас дошла је до тога **неваљалства**, да се маша *за читав* народ, да хоће да уништава све оно, што је боље и честитије у овопределном српском народу.

Све, што је до сад било у Српској Матици, то треба окренути *тумбе*, то ништа *не ваља*, јер треба створити ново. На сваки начин да ваља подмлађивати снаге, треба свежије крви у сваком друштву. Али то освежавање ће сме бити *деструктивним* елементима, који ништа не знају *стварати*, него уму само *разораваши*.

Па како се водила та злосретна администрација у Матици Српској, како књижевност? Радило се *исто тако*, као и онда, кад се српски народ у овим крајевима у *свом народном јединству под вођством дра Светозара Милетића и политички и књижевно најбујније развијао*. Сме ли радикална странка данас порицати, да се тадањем држању српскога народа могло шта замерити? Јесте! Замерило се онда, кад је 17. априла 1881. данашњи радикалски вођа напао и увредио онога Милетића, који је недавно пре тога као нацијонални мученик оставио био вацку тамницу. У оно доба није се замерало раду Матице Српске, али се таки замерало, чим се почела стварати радикална странка. Каква *неизмерна* **дрскост** *од стране радикала и њихова вође*, кад казују радикалском народу, да све оно, што се у Матици Српској ради на књижевном пољу, *баш ништа не вреди*, не вреди, што но се каже, ни по луле дувана! Шта наопако? Зар да се у српској књижевности одомаћи она књижевност, коју је баш данашњи радикалски вођа инаугурисао *својим брошурама*, међу које спада и она виспрена брошира, да су Срби и Хрвати два сасвим различна народа? Па шта да кажемо за ону виспрену српску публицистику, коју налазимо у данашњој моргењачи радикалскога органа, где се као уводни чланак доносе *вереничка* писма *Јована* и *Маре* из Београда и и Земуна, па Мара као *добра Српкиња* враћа бурму своме веренику у Београду, кад се вратио са соколскога слета из Загреба, где се одушевљавао за *народно јединство* Срба и Хрвата? Па не треба ли радикалски народ да верује тој измишљотини, том опсенарству, па да ускликне врлој Српкињи Мари, која не признаје народно јединство Срба и Хрвата, одушевљено: Живела! Па у том духу да не процвате српска књижевност, српска публицистика!

Па зар да нема — као што се с друге стране тврди — *„трулежа“* у тој Матици Српској? Како се то наопако пише *српски*? Зар се не зна *боље српски* писати? Онако српски, као што је почео писати Доситеј *Обрадовић*, и онако српски, као што је писао *Вук*, није доста српски. Треба и преко Вука писати „популарније“. Па ћемо ваљда доћи до најчистијега српског језика са оно: меникара, тебикара, ондакара и т. д.! То је бар врло популарно!

Али забадава, кад се *једна клика* у Матици Српској *петрифицирала*, *па не даје ником напред*! Збиља? Хе! Те како се пуштали напред, али се случајно показало, да нови касапи *под реч кољу*, па су радикали из захвалности пронашли *подрепаше*. Но шта ћемо, кад сви књижевници у Матици Српској не вреде ни по луле дувана, јер до сад нису увели ону српску књижевност са познатим броширама, нити ону романтику са Јованом и Маром са враћеном бурмом због соколског слета у Загребу!

Била би ствар смешна, да није за српски народ и сувише жалосна, па је тешко satiram non scribere.

Да! Са великом дефраудацијом у Матици Српској спаја се некако злурадо *„морални пораз“* читаве једне странке, читавог рада у Матици Српској, читавога књижевног рада једне генерације, па се тим »моралним поразом« осуђује и оно најбујније доба политичкога и књижевнога рада, кад је српскм народ у овим крајевима био сложан и уједињен.

Али је ствар јасна, да „морални пораз“ не лежи ни у дефраудацији у Матици Српској, јер је та дефраудација ствар појединога дефрауданта и ако нема сумње да се тај дефрауданат могао боље контролисати. Но ваља увек помислити на то, да се до сада још није нашло средство, да се дефраудантима у разним облицима стане на пут. Па »морални пораз« не лежи ни у тобоже ништавним књижевним радовима у Матици Српској па ни у рђавој администрацији, нити у рђавој контроли, нити у какву трулежу, него *„морални пораз“ лежи у крајњој страначкој* **покварености**, којом се *хоће* **сам опстанак** *Матице Српске да доведе у питање*.

Та *поквареност не жаца се* ни од тога, да *Матици Српској* поводом Манојловићеве дефраудације *приправи судбу* Словачке Матице. У Словачкој Матици није било дефраудације, али зато ипак данас **нема** више Словачке Матице.

⊙

Олакшајмо нашем ратару борбу за опстанак.

— Глас из Барање. —

Више пута чујемо из уста каквог нашег »благонадежног« јуноше или старијег готована, како смо ми, Срби, последњи народ на свету, или смо тек пред — Циганима! А зашто? Ваљда зато, што је после петстогодишњег робовања умео под страшним околностима, када су му даномице летеле с рамена најбоље главе, створити две слободне државе? Ваљда зато, што је и изван границе ових, на Балкану, често узнемиривао лале и везире у њиховом рахат-живовању, тежећи за својом слободицом, да он и потомци његови живе на овој грешној земљи животом *правих људи*? Ваљда зато, што се поред многих неприлика, које га окружују, и у овим крајевима умео донекле прилагодити новом духу времена, те и ако споро ипак показује нешто напретка? Ваљда зато, што по нека уображена величина не оствари брзо своје снове, када из школске клупе изађе, те му се све не клања, или не дође одма до лепа и уносна положаја у селу, варошици? Па збиља, да ли је наш народ гори од других напредних народа? Да ли би који други народ, под оваквим околностима, у којима наш народ живи, и у којима му над сваком установом увек виси Дамоклов мач, показао бољег успеха? Тешко,

Узмимо по снази и броју. И већи и силнији народи беху за неки земан прегажени. Данашња охола и безобзирна Немачка била је прегажена од Француза, па је тек помоћу Руса она ово, што је данас. Руси су избавили и Аустрију од расула. А у моралу, чојству? Какве се страхоте не догађају код других напредних народа, да човеку памет стане. Бечке и друге Рицике, Мицике, Анушке и каквих их већ нема, пију и лумпују као и мушкарци. Ми смо у томе напред пред многим другим народима. Двадесет милијона Пољака растурише своју државу и Бог зна, када ће је наново подићи. Да нас има двадесет милијона, питали бисмо: Чији ће бити Балкан и Цариград?

Ако добро уочимо прилике, у којима данас живимо сви и свуда, морамо бити задовољни, што и овако стојимо, како стојимо. Али, на периферијама било је српском народу увек најтеже, па тако је и данас свуда, па и овде у Барањи. Оно мало капута: трговаца, старих занатлија, није могло издржати конкуренцију са Чивутима и Немцима, те су просто слиштени са овдашњих пијаца као и многи Мађари.

Ко је остао? Ратар, са ово мало цркве и јадне школе без уредна полаза, учила и т. д. Учитељи до пре десетак-петнаест година беху непечене занатлије и појци. Свештеници ретки са по три-четир парохије. Данас су већином калуђери, јер свештеника нема. Тако је наш ратар био остављен скоро самоме себи, те није чудо, што је многи посрнуо, пропао и отишао са своје дедовине у — бироше, јер га потиснуше Немци и бирташи-трговци Чивути. Човеку се кожа јежи, када данас

слуша, како су пре тридесет-четрдесет година многи испропадали, јер није било кога, да их подучава и чува. Пили су неки и пазаривали на креду! Наравно, да је та била дупла. Када кроз годину дана запита: Колико сам дужан? Рекне му се: Сто четрдесет фор. Он, неразборит, одговори: Па, ено ти она ливада, или ланац земље. Тако је многи спискао своју дедовину за неколико година дана. Има нешто мало и Срба чиновника, али, они се не смеју ни макнути, да што пораде на препороду и напретку народа свога, јер се у томе раду гледа одмах нешто девето. А врло је тежак положај и учитеља и свештеника, који што раде на народном унапређењу. Та и поред свега тога, огромна већина наших ратара се добро држи и бори се за свој опстанак, а та је борба врло, врло тешка.

Нема их овде, додуше, много. Око дванаест-тринаест хиљада. Није их много више било ни пре педесет година. Они су с в и лепо сачували свој језик и народне обичаје. Дођите у барањско село. Видећете леп српски сој. К томе су сада разборити, вредни — радени. Има села, у којима их нема више од петнаест и двадесет кућа. Станите, поведите разговор са старцима, момцима, девојкама а кроз груди ће вам прострујати милина, слушајући лепи српски језик, лепо *јужно наречје.* Па у неким селима већ се лепо свијају око своје земљорадничке задруге, па цркве и школе.

Рекао сам, да води тешку борбу за свој опстанак, јер је у многим селима води готово сам. У више прилика, в особито од *беде невидовне*, јер није још дорастао многим смицалицама Немаца, Чивута и других, по који и данас малакше, пропадне, јер ови меркају са свију страна на његову кућу, башту, њиву, ливаду... А у малим селима нема никога уза се, да га подучава, чува.

Поред земљорадничких задруга требао би да се оснује н. пр. у Мохачу какав јачи српски новчани завод, из кога би добијали зајмове, да их не стригу туђи новчани заводи и приватници.

А да му заиста олакшамо борбу за опстанак, морамо настојати, да свако сеоце добије добро уређену школу и спремна учитеља, јер без ње се не ће моћи успешно борити. Али, двадесет породица, тешко могу издржавати добро уређену школу. С тога требају припомоћи, а ту би морао набавити остали српски народ. Не смемо пустити, да нам се границе нашег стабла подсецају, јер ће се онда брзо доћи до средине. **Када би свака српска кућа само куповала и трошила „Српске школске жигице“**, била би врло велика помоћ овдашњим школама, те би учитељ у *Почи*, у којој има само петоро школске дечице, имао плату законом прописану, те уз рад у школи, радити изван школе на унапређењу својих сељана на привредном, здравственом и т. д. пољу. *У школама овде, где учитељи имају да се боче са мађарским језиком од првога разреда, те историјом мађарском и т. д., треба наставни програм удесити тако, да се из појединих наставних предмета узима* **најнужније** а да се постигне добро и окретно **писање, читање и рачунање**. Не треба овде залазити у ситнице и патити децу, јер поред већ наведене потешкоће, још обрађивати и скоро непотребне ситнице из наших наставних планова, само да тобоже покажемо, да нам је школа по преопширности наставног плана модерна. Штетно је то по умни развој дечји, те постизавамо противно. **Модерна је школа она, која се уме прилагодити правим потребама народа, а према приликама, у којима живи.**

Ми не смемо напустити ни једно наше Српче, да се изгуби у мору туђинштине. Ми не можемо у овоме раду ни на кога рачунати, осим сами на себе.

А како да себи и Српству на периферијама нашим помогнемо? Говорило се у нашој јавности много о „*Видовданском дару*“. Али у томе смеру не видимо никаквог напретка. **Просто зато, што нема ко да купи „Видовдански-дар“.** Сваки ће Србин радо дати свој дар, ако му ко по њега дође. Ја мислим, да би ваљало позвати наша села и варошице, да устроје мале одборе од три-четир лица, који би водио бригу *само о видовданском дару*, те на Видов-дан зашли од куће до куће и купили. Ко петак, ко два, те би се накупила лепа свота, која би се слала централном одбору, који би се устројио у коме од већих наших места, а овај би издавао рачуне, а новце стављао на расположење *Српском просветном друштву.* Новац би се у првом реду имао трошити на **основне школе** на периферијама и тамо (Лика и Крбава), где још нема ни основних школа. Без добро уређених основних школа и рад у осталим установама слабо вреди. Имајмо на уму, да ми у овим крајевима имамо још око 68% неписмених Срба.

Да, тешко се нашем ратару борити за свој опстанак, а особито оном, који је је неписмен. Зато многи сели у Америку за простог аргатина, јер овде пропада. С тога пријонимо уз »Видовдански дар«, да нам наша сеоца не доживљују своје културно Косово. Браћа Хрвати почеше ове године са народним даром, те скупише око 70.000 К, а нису задовољни са том свотом. Веле, могло је бити више. Тако је. Браћа у Србији почеше такођер ове године, те нису скупили више од 10—15.000 динара, што је врло мало. Све је то зато, **што нема ко да купи.** Тај би посао могле обављати наше Српкиње, као што раде сестре Чехиње, па да нас види Бог!

Устројмо најпре одбор за »Видовдански дар« нпр. у Новом Саду. Овај нека позове општине, нека одреде за идућу, или ову годину чланице или чланове за своје село, варошицу, а ти би били Видовдански културни борци. Сви се око нас боре за своју просвету и напредак, па ни ми не смемо заостати. **С.**

Свесловенски соколски слет у Загребу.

У понедељак.

О даљим соколским свечаностима у Загребу извештава „Србобран“ ово:

Помен на гробљу Мирогоју.

У понедељак од 8 сати изјутра одлазили су Соколи на Мирогој, да се поклоне гробовима људи, заслужних за соколску мисао: покојног дра С. *Милетића*, Јосипа *Фона*, Срећка *Бошњаковића* и *Хохмана.* Није се ишло у поворци. Само су соколски одличници, под водством дра Л. *Цара* а у пратњи многобројних Сокола свих словенских народа, дошли корпоративно. На гробу Милетићеву и Фонову говорио је др. *Цар* а на гробу Бошњаковићеву др. *Бучар.* На гробу заслужног Чеха *Хохмана* говорио је чешки г. *Хануш*, а особито је дирљив кратак говор држао Јаша *Ненадовић.* Он је истакнуо, да се покојни Хохман јуначки борио као добровољац у српско-турском рату, где је и три ране задобио.

Седница »Словенског Соколског Савеза«.

У 10 сати пре подне одржана је у загребачкој »Чешкој Беседи« седница Словенског Соколског Савеза под председањем дра *Шајнера.* Присуствовали су: од Срба: др. Л. *Поповић*, Војислав *Живановић*, С. *Теодоровић* и др. *Бесаровић*; од Бугара: *Антонов* и *Бижвв*; од Руса: *Гижицки*; од Пољака *Шмит* и *Свјантовић*; од Словенаца: др. *Оражен* и др. *Мурник*; од Чеха, осим дра *Шајнера* и тајника *Новотног*, др, *Машек*; од Хрвата: др. Л. *Цар*, др. *Винковић*, др. *Магдић*, др. *Бучар*, *Хануш* и *Јанечек.*

Седница је била више информативна. Председник је известио о напретку соколског покрета у Русији, а онда је тајник *Новотни* изнео предлог, да би идући свесоколски слет требао да буде до године у Прагу, јер се навршује 50 година, како је основан први чешки Соко. Предлог је примљен. Само се датум слета, који су желели Чеси, није примио. Чеси су хтели, да Слет почне 15. јуна. То је за Србе и Бугаре незгодно, јер у то време у Србији и Бугарској траје школска година. Зато је утврђен почетак Слета 7. јула, а трајаће осам дана. Биће утакмица између свих словенских Соколских Савеза и између појединаца.

У исто време биће приређена и соколска изложба.

Детаљан програм ће се израдити и разаслати свима соколским удружењима.

Др. Л. *Поповић* је предложио, да се том приликом изда историја чешког соколства. Др. *Шајнер* је на то одговорио, да се таково дело већ ради и да ће наскоро бити издано на свим словенским језицима.

Бугарин *Антонов* је предлагао, да се „Соколски Савез“ назове „Соколски Јуначки Савез“, али тај је предлог после дуже дебате одбијен.

Др. *Шајнер* предлаже, да Соколи настоје свуда у својим земљама, да се гимнастика уведе у школе као облигатан предмет наставе.

Г. *Живановић* на то јавља, да је садашњи министар просвете у Србији Љ. Јовановић ову ствар поставио као услов за ступање у владу. То је примљено са одобравањем.

На предлог дра *Цара* позван је технички одбор, да реши т. зв. питање шарпа тако, да Соколи буду што јединственији.

Још је у име свега словенског соколства изражена захвалност дру *Шајнеру* на досадашњем труду и честитана му педесетогодишњица живота, а онда је седница завршена.

Излет у Максимир.

У 4 сата после подне скупило се на Јелачићеву тргу постепено око 2000 Соколова те што трамвајима што пешице под пратњом ватрогасне и ветеранске музике и глазбе „Српског Сокола“ кренуше у Максимир. Ту се уз певање сељачких певачких друштава „Сљемена“ и „Подгорац“ и свирку развила срдачна соколска забава, која је трајала све до 9 сати у вече.

Руш госпођа.

У 9 сати у вече био је у уметничком павиљону рут загребачках госпођа у почаст Соколима. Свирала је домобранска музика. Угодна забава, на којој су пале многобројне здравице, трајала је до дубоко у ноћ.

У уторак.

Ленч града Загреба.

У подне даван је гостима ленч од стране града Загреба. Били су представници свих словенских Сокола и многи градски заступници.

Градоначелник *Хољац* држао је лепу здравицу, у којој је, између осталога, рекао:

„И ако није данас вријеме, да народ хрватски на бојном пољу бије јуначки бој за дом и своја права света, ипак нам и данас нема живота без борбе, која једина може народ довести до напретка на културном и материјалном пољу. А кад ојачамо на овоме, бићемо јаки и као народ.

Ту задаћу, да нас јача, да нас држи у слози и љубави, врши Соко, а да је добро врши, нека му потврди наше удивљење, наш занос, којим смо ево пратили соколске вјежбе. Да буде ова слава већа, дођоше нам у походе и пријатељи из главних и виђенијих градова словенских земаља и другови из градова и општина Хрватске и посестримских јој земаља а међу свима најсродније високо цијењени изасланици краљевске Златне Прахе, браћа Чеси, као и *изасланици краљевске пријестолнице Срба из дичнога Београда.* Па и из оног великога свијета исказана нам је велика почаст приступом одасланика *француског гимнастичког удружења*, који је ето дошао у нашу средину, да срцем пуним топлих симпатија буде дионикoм наше славе.

Искрена Вам хвала, што се одазвасте нашем чедном позиву, част, коју нам изказасте, велика је и не ћемо је заборавити.

Дођосте као сведоци слави Соколској, па нам је прво било, да Вам љубав љубављу вратимо, да Вас дочекамо, како свој својега прима. Што Вам дасмо, од срца је било, иако није у нашој моћи, јер смо малени, да Вас задивимо великим и сјајним, примите и ово што видјесте, као знак наше трудбе и живе жеље, да стигнемо оне, који су пред нама, да не будемо ни ми последњи“.

Јавне вежбе.

У 4 сата после подне биле су јавне вежбе, најинтересантнија тачка програму јучерашњег дана и читавог Слета.

Разуме се, највеће удивљење изазвала су гимнастичка извођења дивно извежбаних Чеха, а и међу њима су се истицали они, који су на овогодишњој међународној утакмици у Торину однели онако сјајну победу.

Одлазак Соколова.

Синоћ су се Соколи већ почели разилазити. Најјача група отишла је у вече, у ½10, источним возом. То су српски Соколи из Србије, Срема, Славоније и Босне и Херцеговине. Иако се за одлазак у већини грађанства, забављеног толиким забавама, није ни знало, ипак су *Српски Соколи испраћени братски*, као што су били и дочекани. На станици је било мноштво света, који је Соколе одушевљеним клицањем поздрављао, све док се воз није кренуо.

*

Словенождери о слету.

Како соколство знатно унапређује словенску заједницу, то се по себи разуме, да је оно трн у оку словенских непријатеља. Због тога су словенождерски листови ужасно љутити на овај слет словенских Сокола у Загребу те према тој љутини и пишу. Рог грофа Ерентала, »*Пестер Лојд*«, пишући о слету, као обично, пре свега је непристојан. Не могући да умањује велико значење словенских соколских слетова за словенске народе, „П. Лојд“ набацује се с неколико глупих фраза, у које је тај словенождерски лист сакрио свој бес, што Словени немају воље упрезати се у кола ни германска ни мађарска. Пештански лист, овом приликом, није могао а да не запне и за говор загребачког градоначеоника Јанка *Хољца*, који је изразио наду, да ће Соколи још доживети „и уједињену и слободну Хрватску“. На ово каже „П. Лојд“ од речи до речи ово:

„Ова нам се реч не чини сасвим јасна. Зар је краљевина Хрватска можда раздерана, кад се о њену уједињењу говори, као о обећању, које има тек у будућности да се оствари? И слободна? Зар Хрватска нема свих оних слобода, што их може захтевати у смислу постојећих закона? Када глава хрватскога главнога града ипак тек у будућности хоће да доживи уједињену и слободну Хрватску, то онда има само једно једино значење: *иредентистичко.* Да се ми због тога и најмање узрујавамо, не пада нам, разуме се, ни у сну на ум. Док словенски гимнастичари сруше видине, који штитећи опкољавају садашњи правни поредак на овом подручју, још ће много воде протећи Дунавом. Но једно ваља узети у обзир. Ове су речи изречене пре подне, дакле још у трезном расположењу. Док се до вечери одушевљење вином и пивом још појача, моћи ће се хрватској говорљивости омаћи још много замашнија реч. Ту не ће бити незгодно, да већ унапред изјавимо, да ћемо ми на сваки начин остати хладнокрвни, па ма закључили Соколи основати нови свет на развалинама Угарске.“

„П. Лојд“ мислећи, да је својим испадима духовит, показао је, да од мржње зна и обневидети. Соколска идеја и задаћа сувише је велика, а да је могу смешне дрскости „П. Лојда“ понизити.

НОВИ САД, 5. августа 1911.

— **Радикалско разметање са српском заставом.** Већ смо јуче споменули, како је „Застава“ *измислила* причу о Јови и Мари поводом тога, што је са уредништва радикалскога рептила у Загребу српску заставу скинула *полиција* онога бана Томашића, пред којим радикалска

господа пузе, молећи ма само један посланички мандат. У допуну наше јучерашње белешке наводимо овде, како „Србобран“ пише о радикалима и српској застави на свесоколском слету у Загребу:

„Радикали су дизали читаву хајку на свесоколски слет у Загребу. Позивали су Србе, да не дођу на тај слет, јер ће франковци атакирати на Србе, па ће доћи и до онакових догађаја, какви су били они у септембру 1902. Али нико од Срба није послушао радикалске листове, па ни сами радикали из Сријема. И они су дошли на слет! Нарочито су у великом броју дошли Срби из Србије. И *никога нису Хрвати тако тошло и одушевљено дочекали, као Србе.*

Кивни, што им није пошло за руком, да учине на овај начин забуну, одлучили су радикали, да на други начин изазову трзавице и сукобе приликом слета, како би онда страна штампа могла писати о тучњавама између Словена, а нарочито Хрвата и Срба на слету, мјесто о великој свесловенској манифестацији. И истакли су српску заставу на стану свог овдашњег уредника, у нади, да ће сада доћи до грозних демонстрација. Међутим је дошла *полиција онога Томашића, кога помажу радикали против хрватско-српске коалиције*, и скинула је ту заставу. Сад «Застава» напада опет *Хрвате*, а *не свога Томашића, с којим радикали склапају изборни савез* и с којим је предсједник радикалског ексекутивног одбора („илустрисимус“ др. Никола *Радивојевић*. — Ур. «Бр».) најбољи пријатељ. Овом приликом питамо радикале, који се толико размећу са својом љубави према српској застави: *зашто ту заставу никада у Новом Саду не истакну*, гдје су Срби *тако велик фактор* према осталим грађанима? *Или можда радикали стоје на становишту, да Срби у Угарској немају права на српску заставу?* Зар српској застави није мјесто свагдје, гдје има српског народа?“

Бадава то пита „Србобран“ радикале. Овде у Угарској су радикали улизице и лижисахани највећих мађарских шовиниста, којима је и то зазорно, што се ми зовемо Србима. И ти кукавељи се размећу и јуначе, кад је реч о српској застави у — Загребу! Нема одвратнијег призора, него кад жаба хоће да игра улогу лава.

Проневера у Матици Српској.

Истрага у ствари велике проневере, коју је код Матице Српске извршио благајник Лаза К. *Манојловић*, води се енергично даље, да би се свом тачношћу могло установити право стање ствари. Нарочито се воде саветовања о начину, како да се накнади проневерена свота, за коју нема покрића из Манојловићева имања.

Испит послужитеља Јанковића.

Ухапшени послужитељ Матице Српске Душан *Јанковић*, узет на полицији на испит, *пориче*, да је и он учествовао у проневерама благајника Лазе К. Манојловића и да је знао за њих. Међутим говори се, да је Јанковић, извадив на пр. једном на уложну књижицу, коју му је дао благајник, 80.000 К, *задржао за себе 10.000 К.* Кад га је Манојловић запитао: „А где су још 10.000 К?“, неверни послужитељ је, веле, цинички показао прстом *на свој џеп* и одговорио: *„Ту су. Добро је то за чику!“* (Под »чиком« мислио је себе.) Но послужитељ Јанковић не може да докаже, од куда је за саразмерно кратко време стекао тако велико имање. Он, додуше, вели, да је „штедео“, али му изговор не упаљује, јер толики капитал из послужитељске плате не би могао стећи, ни да је цело то време сву ту плату остављао на страну. Истрага против Јанковића протегнуће се и на то, шта је он радио са Матичиним календарима и осталим Матичиним издањима.

„Заставин“ нитковлук.

Данашња „Заставина“ ергелуша у изводу доноси, шта „Браник“ јавља о проневери у Матици Српској. Дабогме, да је нитков, који је написао тај извод у „Застави“, по старом заставашком обичају **изврнуо** и **фалсифицирао** „Браников“ извештај. Тако на пр. „Застава“ наводи, да ми хоћемо сада Манојловића да направимо лудим, кад смо казали, да је он у парализи. Тако **лоповски лаже** нитков, који је то у „Застави“ написао. Лаже, јер је **изоставио, прећутао**, да смо ми, забележив **факат**, да је Манојловић паралитичар, рекли одмах и ово:

„Ово наводимо само као факт, **не хотећи у томе налазити олакшавне околности за његово недело.**“

Те наше речи је „Застава“ лоповски прећутала, не би ли нас пред својим телићима приказала као оне, који покушавамо да Манојловића донекле оправдамо његовом болешћу. А да је Манојловић падао у право беснило, посведочиће глупавој и неваљалој „Застави“ један радикал, на кога се је у певници у саборној цркви за време литургије Манојловић без икаква разлога почео као помаман дерати. Зна то све „Застава“, али њој је потребно, да лаже, јер она од лажи и живи.

У осталом, бранилац Манојловићев г. др. Миливој *Григоријевић* затражиће, како чујемо, да се његов клијенат лекарски прегледа, јер се и бранилац позива на налаз професора дра Најсера.

Књиговођа Марковић у Н. Саду.

Како дознајемо, српске власти су издале нашим властима главног књиговођу Аркадија *Марковића*, који је синоћним возом доведен у Нови Сад те је спроведен у полицију на преслушање.

Један исправак.

Казано је јуче у нашем листу, да је председник Матице Српске г. А. *Хаџић* имао један кључ од *благајне* код себе. То је — како нас са надлежне стране уверавају — нетачно у толико, што је у председника био само кључ од тресора, који је у благајници, а у коме су вредносни папири. Није искључено, да је благајник *кривотвореним* кључем отворио тај тресор, извадио из њега државне папире и јула о. г. заложио их у Будимпешти.

Политички преглед.

— **Поступимски уговор**. Говори се, да ће се ускоро званично објавити поступимски уговор међу Немачком и Русијом. Париски »Matin« јавља ове тобоже званичне појединости: 1. Немачка обриче, да ће се у оном делу Персије, који је упућен под уплив Русије, уздржавати од сваког политичког рада, за тим се не захтева никакве концесије за железнице, јавне друмове, поште, телеграфе и друге, које би могле имати политичког значаја. 2. Русија се обвезује, да ће железничке пруге, које се имају саградити у Персији, спојити са немачком багдадском пругом, којој ће према садашњој концесији у Ханекину бити крајна станица на персијској граници, осим тога дозвољава у Персији отворено поље немачкој индустрији и трговини. 3. У уговор није до душе уметнуто, али се Русија и Немачка сложиле и у том, да Русија при градњи багдадске железнице не ће бити противна учешћу страна капитала.

— **Арбанаски устанак**. Ма да је ових дана још било сукоба међу арбанаским устаницима и турском војском и ма да је у Јанини положај неизвестан, ипак се из Цариграда јавља званично, да је у Арбанији успостављен мир. Да би то доказао, наредио је ратни министар, да се резервисте из Анадолије у Малој Азији, који су бивуакирали у Арбанији, пошљу натраг својим кућама. Јучерашњи турски министарски савет расправљао је јуче питање арбанаске писменице па је решио, да ће у основним школама допустити употребу арапске буквице или латинице, али уз погодбу, да се коран чита само из арапских књига. У средњим школама пак може се употребљавати само арапска буквица. Две хиљаде и пет стотина Малисора вратили се у Пећ. У Црној Гори сад има још неких двадесет малисорских породица. Пећској се власти покорило и осамнаест Арбанаса мухамедоваца. Скадарски и косовски валија опуномоћени су, да ради потпоре Малисора, који се вратили својим кућама, у течај ставе нових 10.000 фуната. Међу тим је Порта опет у таквој новчаној неприлици, да не може да плаћа ни мировину удовицама. И чиновници добијају неуредно своју плату те је министар финансија био приморан узети зајма, да би бар о Бајраму могао исплатити један део заосталих плата.

Вести из места и из народа.

Нови Сад, 5. авг. 1911.

— **Краљев осамдесетпрви рођен дан.** Јутрос у пет сахата објавила је пуцњава топова са петроварадинске тврђаве, да је данас осамдесетпрви рођен дан Његова Величанства, нашег премилостивога краља. У саборној цркви је у десет сахата пре по дне одслужено свечано благодарење, на којем је уз асистенцију свега овдашњег православног свештенства чинодејствовало Његово Високопреосвештенство, новосадско-бачки епископ Митрофан *Шевић*. На благодарењу су учествовали заступници свију овдашњих грађанских и војних власти и много грађанство.

— **Заједнички излет новосадске целокупне српске омладине.** У идућу недељу приређује излет у чортановачку шуму новосадско Девојачко Коло, „Српски Соко“, Академска омладина и Трговачка омладина. Полазак је ујутру железницом у $5^1/_2$ сахата са петроварадинске станице, повратак вечерњим влаком. Мушкарци плаћају за јело и пиће 2 круне од особе. Госпођице са гардедамама не плаћају ништа, али се брину саме себи за јело. Како ће бити свирке, певања, соколске слободне вежбе, препоручујемо свој омладини, да у што већем броју присуствује излету. Моли се сва омладина, да се на време пријави својим приређивачима, да би се могле учинити предспреме, и да таксу за излет плати претходно. Овакви потхвати ради здружења потребни су нам. Лепо би било, кад би се и наши старији придружили омладини те учествовали у излету.

— **Новосадска Занатлијска Корпорација** приређује у недељу 7. (20.) августа о. г. у просторијама стрељане у корист фонда за набаву заставе корпорацији *летњу забаву* са заједничком вечером и игранком. Отварање свечаности је по подне у 5 сахата, заједничка вечера у 7 сахата, а игранка после вечере. Улазна карта стаје 1 К од особе, породичне карте стају 2 К. Цена једног места на заједничкој вечери 2 К. Пријавити се може сваки дан у писарници корпорације од 8 до 1 сата.

— **Суспендовани насилници.** Из *Чуруга* нам пишу: »Ма да наша велика и богата општина има све услове за миран и сталан развитак, ипак не иде све, како треба. Док на челу политичке општине наше стајаху као кнезови општински такови угледни, независни, имућни и савесни људи, као што је Мика *Ђурчин*, пок, Јоца *Кашић*, Ненад *Перић*, а особито Никола *Каленић*, дотле је у нашем селу био примеран ред и мир међу народом. То некој господи није годило, те су с неким санкилотима почели да рове, е да се они дочепају неограничене власти у политичкој општини. Разним мунитвама пошло им је за руком, да из општинског представништва истисну на пр. нашег најугледнијег трговца Душана *Гавриловића* и друге угледне људе, па су се на њихова места увукли којекакви букачи без бразде имања. Онда су се латили, да управо *исекирају* тако узоритога и интелигентнога општинскога кнеза, какав беше Никола *Каленић*, који је од младости своје служио у нашој општини као благајник те је сву општинску управу имао — што 'но кажу — у малом прсту. Као кнез, Никола Каленић беше одиста глава политичке општине, а није био само фигура на кнежевској столици. Гвозденом руком одржавао је ред у општинској кући а на сваку потуру општинскога новца пазио је боље, него и на своју рођену. И такова кнеза једна клика је непрестаном секирацијом уклонила са чела политичке општине, да на његово место изабере неписмена, неука човека, Максима *Ердевика*! Ово је један од највећих букача радикалских у Чуругу, па се је уортачио са другим једним себи равним радикалом те су постали праве паше у Чуругу.

Видећи то, млађи имућнији људи се тргоше из досадашње учмалости, најпре избацише ту радикалску клику из црквене општине па се енергично спремају, да те паше избаце и из политичке општине, где су немилице повишавали плате на општински трошак. Кад то виде кнез и његова компанија, обедише поштене и угледне људе, да „буне народ“ те кнез Ердевиков и компањон му Аришко *Сегединац* направише формалну *црну књигу*, у коју уписаше *56 најбољих Срба Чуружана* те наредише полицајном нареднику *Зелићу*, да од те 56-орице једног по једног хватају и — **истуку**, иначе ће га збацити. Али Зелић беше паметнији од кнеза. Заискао је, да му даде тај налог *на писмено*. Кнез и Аришко му дадоше тај налог и на писмено. Наредник онда тај нитковлук пријави солгабирову, који спроведе истрагу те оба паше, од којих Аришко беше такође чиновник у општини, *суспендује*. Али још ће они можда и *суду* одговарати.

Примећујем, да је о овом пашалуку проговорила и »Застава«, наравно на свој начин. Али је »Застава« *прећутала*, да су и Максим Ердевик и прић-Аришко „чврсти и одлучни радикали“. То редакција »Заставина« можда није знала па је зато пропустила допис, у којем је изнесено, шта су нарадила та два радикала.“

Новости са стране.

— **Пламено море у Америци.** У северном делу државе Онтарија у Америци бесни већ неколико дана страшан пожар. Око четири стотина лица изгорело је а стотине њих је рањено од опекотина. Много се лица изгубило и не зна се, где су. Мисли се, да су изгорели, бежећи испред пожара. Петнаест лица скочило је у једно језеро, да би се спасли од ватре и сви су се подавили. Три вароши претворене су у пепео. Свуд је завладала страшна паника. На једном железничком возу бежало је шест стотина лица, која су успела, да се спасу од пожара, и воз је морао да јури највећом брзином, да би утекао ватри, која се муњевитом брзином ширила за возом према вароши Кохрани. Кохрана има 2500 становника и цела варошица за час је била у пламену. Два нарочита воза послата су у једну варош, да спасу од ватре 4000 људи. Три вароши су изненада плануле и народ је једва имао времена, да спасе само животе. Ватра се непрестано шири, иако је већ узела невероватне размере, и прети новим ужасима.

НОВИЈЕ.

Солун, 4. августа. Кад је данас аргирокастарски мутесариф изашао из конака, пукнуо је на њега неки Тоск. Ђуле није погодило. Атента-

тор је умакао. С погледом на узбуду, која влада у Аргирокастру, моле становници, да им се пошље још војске.

Екс-ле-Бен, 4. августа. Два француска официра су с овдашњег хотела „Бориважа“ *здерали немачку заставу* и уз радосно клицање народа *поцепали је*. Официри су то учинили, јер је у Француској *опште огорчење против Немачке* због садашњег политичког положаја услед мароканског заплета.

ТЕЛЕГРАМИ
уредништву »Браника«.

Франческо Кошут беседи.

Будимпешта, 5. августа. Фрања *Кошут* се је вратио из бање. На Барабашов поздрав, у коме је изражено поуздање, да ће Кошут борбу довести до победе, изјавио је *Кошут*, е ће и он учествовати у борби, јер је дужност странке, да стане на браник својих начела и да земљу сачува од огромних војних терета, а оствари народна права *уз очување мађарских народних интереса* (т. ј. да остане и даље владавина мађарске центрије. — Ур. „Бр.“). Нада се, да ће се у овој борби заборавити оне диференције, које су се појавиле код странке независности.

Пољаци и Русини.

Лвов, 5. августа. „Курјер Лвовски“ најтоплије препоручује, да се отпочну преговори ради споразума између Пољака и Русина.

Велики страјк у Енглеској.

Лондон, 5. августа. Страјкачи су у Ливерпулу разорили машине у неким фабрикама. У Лису стоје сви железнички возови. Из свих крајева Енглеске стижу вести о изгредима страјкача.

Колера у Бечу.

Беч, 5. августа. Радница Швендова, која је оболела од колере, *умрла је*.

Спремајте омладину за све корисне, напредне, привредне послове и струке.

Народ, који није напредан, који нема јаког средњег сталежа, такав народ прегазиће други пре а после.

Позив
у свечану седницу Књижевног Одељења Матице Српске.

Господа чланови Књижевног Одељења, почасни и редовни чланови Матице Српске, као год и чланови приложници умољавају се, да изволе доћи у свечану седницу Књижевног Одељења, која ће бити у *четвртак 18. (31.) августа о. г.*

У седници ће говорити члан др. Милан Савић у спомен и славу преминулим члановима Аксентију *Мародићу* и Мити *Калићу*.

Састанак је у 5 часова по подне у дворани Матице Српске.

Седница је јавна,

У *Новом Саду*, 4. (17.) августа 1911.

Председник Матице Српске:

А. Хаџић с. р.

кр. дворски саветник.

Позив
у седнице Књижевног Одељења Матице Српске.

Господа чланови Књижевног Одељења умољавају се, да изволе доћи у седнице Књижевног Одељења Матице Српске, од којих ће *прва* бити у уторник 16. (29.) августа а *друга* одмах сутра дан после свршене главне скупштине, свагда у 4 сата по подне у дворани Матице Српске.

У *Новом Саду*, 4. (17.) августа 1911. год.

Председник Матице Српске:

А. Хаџић с. р.

кр. дворски саветник.

Трговина и промет.

Новосадска пијаца.

5. августа 1911.

Пшеница нова	К	10·90—·—
Пшеница средња	„	10·40—·—
Зоб нова	„	7·80—8·—
Јечам	„	7·50—·—
Кукуруз стари	„	8·—8·20
Лањик	„	11·—
Горушица	„	4·—5·50
Пасуљ бели	„	12·50—·—
Пасуљ жути	„	12·—·—

Све од 50 кила.

Марва, свињи и живина.

Волови по кили	К	80—84
Свињи тешки по кили	1 К	00—·20
средњи „ „	1 „	00—·18
„ лаки „	1 „	00—10
„ мршави пар 160—200	„	
Теоци по кили	1 „	00—12
Јагњци по кили	„	76—80
Овци по пару 26—30	„	
Кљукане гуске по кили	1 „	00—40
Јаја 7 комада	„	—40

Управник: **Др. Мих. Полит-Десанчић.**
Одговорни уредник: **Јанко Перић.**

ОГЛАСИ.

Бр. 417./1911.

ОГЛАС.

Школска година 1911.-12. почеће 1 септембра 1911. године по новом календару. Поправни и накнадни испити одржаће се 31. августа пре подне, а приватни испити са ученицама VIII. разреда 30. и 31. августа.

Ученици ће се уписивати 1., 2. и 4. септембра. Они ученици, који ступају у I разред или први пут долазе у ову гимназију, морају приликом уписивања донети са собом крштено писмо и сведоџбу школску од последње године; остали ученици пак само сведоџбу од последње школске године. — Који ступају у I. разред, морају доказати сведоџбом, да су са успехом свршили четири разреда основне школе, и крштеним писмом, да су навршили 9. годину живота; осим тога имају донети и сведоџбу, да су у смислу XXII. зак. чл. од год. 1887. каламљени.

Сваки ученик одмах при уписивању плаћа 4 К 20 фил. уписнине, 2 К на књижницу и 6 К на „Sanitas“. Од тога се не може опростити ни један ученик. — Школарина износи на годину 48 К и плаћа се уједанпут или у ратама. Од плаћања школарине могу бити од чести опроштени само они ученици, који докажу сведоџбом сиромаштва, да су заиста сиромашни и сведоџбом школском у овој гимназији, да су врло доброг или доброг успеха и доброг владања. Молбенице ради опроштаја школарине са последњом школском сведоџбом и са сведоџбом сиромаштва, која не сме бити старија од године дана, имају се путем управе поднети до 20. септембра Патронату ове гимназије.

Са почетком идуће школске године попуниће се два упражњена места у стипендијској задужбини Атанасеуму по 300 К. Из прихода светосавских беседа уживаће 16 рица ученика ове тимназије припомоћ по 240 К односно по 300 К годишње.

Сваки ученик мора имати све прописане књиге у најновијим издањима. Књиге морају бити чисте, уредне и укоричене. Старе књиге не треба прекупљивати већ и из хигијенских разлога, него сваки ученик треба да набави по могућности нове књиге. Никако се не ће дозволити. да се употребљавају поцепане и прљаве књиге.

Родитељима са стране најтоплије се препоручује, да се због стана посаветују са управитељем или лечником гимназијским, пре него што стан погоде и децу своју у стан сместе.

У **Новом Саду**, 14. августа 1911. године.

УПРАВА
српске правосл. вел. гимназије.

397 2-2

Бр. 229 /У. О. 1911.

Стечај
за чиновнике Матице Српске.

Рок стечају за чиновнике Матице Српске, објављен у новинама из седнице Управног Одбора Матице Српске од 5. (18.) јула о. г. бр. 187., продужује се до 18. (31.) августа о. год.

Из седнице Управног Одбора Матице Српске у *Новом Саду*, 3. (16.) августа 1911.

Председник Матице Српске:

400 1 3 **А. Хаџић**, с. р.

кр. дворски саветник.

Бачко-Потиска
ШТЕДИОНИЦА
У СТ. БЕЧЕЈУ
даје амортизацијоне зајмове
на 10, 20, 30, 40, 50 и 65 година отплате уз најповољније услове.
Потребна извешћа даје завод.
Посредници се награђују.
402 1—3

3094. sz. 1911.

Zsablya község elöljáróságától.

ÁRLEJTÉSI HIRDETMÉNY.

Zsablya község elöljárősága a község belterületén létesitendő 2 drb. Northon kút fúrására árlejtést hirdet.

Felhivatnak a munkálatot elnyerni óhajtó vállalkozók, hogy irásbeli zárt ajánlataikat a terv és költségvetéssel együtt folyó évi **szeptember hó 15-ig** a községi elöljáróságnál nyujtsák be.

Ajánlatot csakis az e czélra szolgáló és a községi jegyzői irodában dijmentesen kapható ürlapon lehet tenni.

Ajánlattevők tartoznak 500 korona letételéről szóló nyugtat vagy ily értékü óvadékképes papirt, mint bánatpénzt csatolni.

Az elöljáróság ajánlattevővel szemben semmiféle kötelezettséget nem vállal, a községi képviselőtestület a beérkezett ajánlatok közül fentartja magának azon jogot, hogy az egység, vagy általány árakra való tekintet nélkül is szabadon választhat.

Zsablya, 1911. évi augusztus hó 13-án.

401 1-2 ELÖLJÁRÓSÁG.

ОГЛАС.

У 147., 148. и 149. броју овога листа оглашене дражбе земаља ман. *Бездина*, *Св. Ђурђа* и *Месића* због наступеле сметње одржаће се и то:

у ман. Св. Ђурђу 7. IX. 1911. по нов. кал.

у ман. Бездину 9. IX. 1911. по нов. кал.

у ман. Месићу 12. IX. 1911. по нов. кал.

У ман. Бездину издаваће се од оглашених површина само оне површине, које су прошле године издате на једну годину дана, сада пак издаваће се на шест година и то: 277 јут. 524□° оранице и 142 јут. 800□° пашњака и сенокоса.

У **Карловцима**, 14. авг. 1911.

НАДЗОРНИШТВО
срп. прав. нар. црк. добара
У КАРЛОВЦИМА.

398 2-2

Лифкин Бијоскоп. Први и највећи бијоскоп Угарске већ од прилике од две недеље држи у нашој вароши приказе сваки дан у дупком пуним кућама на највеће задовољство публике. Слике су лепе, чисте и оштре а распоред је састављен са толико уметничког укуса, да задовољава и најсмелије захтеве. Приказе прати војна музика. Приказ се дају у тежатнике у вече у полак девет а недељом и свецем после подне у полак четири, у пет, у полак седам и у полак девет у вече. 371 15—

Срећке
XXIX. краљевске угарске ДРЖАВНЕ ЛУТРИЈЕ.

Број згодитака	Назнака згодитка	У готовом новцу: појединце (круна)	У готовом новцу: укупно (круна)
1	главни згодитак . .	--	200.000
1	згодитак	—	30.000
1	„	—	20.000
1	„	—	10.000
1	„	—	5.000
5	„	1.000	5.000
5	„	500	2.500
10	„	250	2.500
20	„	200	4.000
40	„	150	6.000
100	„	100	10.000
200	„	50	10.000
2.500	„	20	50.000
12.000	„	10	120.000
14.885	Главна свота згод.		475.000

Жребање 14. децембра по н. о. г.
Цена 4·—.
издаје
МЕЊАЧНИЦА
ЦЕНТРАЛНОГ КРЕДИТНОГ ЗАВОДА
деон. друштво
у Новом Саду.

*) Поштом шаљемо срећке само кад нам се новац унапред пошаље заједно са 35 пот. за поштарину.

Власник и издавалац: деоничарско друштво »Браника«. Штампарија деоничарског друштва »Браника« у Новом Саду.